

Programmaschema bacheloropleiding Taalwetenschap

traject Vergelijkende Indo-Europese Taalwetenschap

2^e jaar:

semester	Cursusnaam	ECTS	Niveau
I	Indo-Europese fonologie	5	200
I	Hettitisch I	5	200
I	Grieks	10	200
I	De Indo-Europeanen en hun cultuur	5	200
I	Wetenschapsfilosofie	5	200
	Totaal ects 1e semester	30	
II	Indo-Europese morfologie	5	300
II	Historische grammatica Grieks	5	300
II	Hettitisch II	5	300
II	Lectuur Homerus	5	300
II	Vedisch Sanskrit	5	200
II	Trajectgebonden keuzecursus *	5	200-300
	Totaal ects 2e semester	30	

Als trajectgebonden keuzecursus volgt de student een van de volgende cursussen: Woord en betekenis, Klanken van de wereld, Gotisch of Litouws. In overleg met de examencommissie zijn ook andere keuzes mogelijk.

3^e jaar:

semester	Cursusnaam	ECTS	Niveau
I	Structuur en geschiedenis van een IE taal	5	300
I	Historische grammatica Sanskrit	5	300
I	Werkgroep voorbereiding eindwerkstuk	5	400
I	Keuzeruimte	15	100-300
	Totaal ects 1e semester	30	
II	Lectuur Vedische teksten	5	400
II	Keuzeruimte	15	100-300
II	BA-eindwerkstuk	10	400
	Totaal ects 2e semester	30	

Cursusbeschrijvingen

Tweede jaar

Indo-Europese fonologie

Dit vak is het eerste deel van een tweeluik, waarin de student een grondige inleiding krijgt in de methoden en resultaten van de vergelijkende Indo-Europese taalwetenschap. In dit deel komt de reconstructie van de Proto-Indo-Europese fonologie aan bod. Aan de hand van een beperkt aantal uitgewerkte voorbeelden wordt getoond, hoe met behulp van bewijsmateriaal uit alle oude Indo-

Europese talen de oorspronkelijke vorm van een klank of klankgroep beredeneerd kan worden. Daarna worden systematisch alle klanken die we voor het Proto-Indo-Europees aannemen behandeld, alsmede de manier waarop ze in de verschillende dochtertalen worden voortgezet. Bij de illustratie van de klankhistorie ligt de nadruk op voorbeelden uit de talen Grieks, Latijn, Gotisch, Sanskrit, Litouws en Hettitisch; maar ook Armeens, Avestisch, Tochaars en Oudkerkslavisch spelen een rol. Het college vergt, naast een analytische, ook een grote mnemotechnische inspanning van de student.

Leerdoelen:

- Gedegen kennis van en inzicht in de methodes van de fonologische reconstructie van het Indo-Europees.
- Gedegen kennis van en inzicht in het Proto-Indo-Europese foneemsysteem, alsmede de manier waarop de PIE fonemen in de belangrijkste dochtertalen voortgezet worden.

Hettitisch I

Het Hettitisch, tot ons gekomen op zo'n 30.000 fragmenten van kleitabletten uit het koninklijk archief van het Hettitische Rijk, werd gesproken van ongeveer 1700-1200 v. Chr. in het huidige Turkije, waarmee het de oudst geattesteerde Indo-Europese taal is. Daarnaast is gebleken dat het Hettitisch als eerste afgesplitst moet zijn geweest van de Proto-Indo-Europese moedertaal en heeft het soms taalkundige kenmerken bewaard die in de andere Indo-Europese talen niet of nauwelijks meer te traceren zijn. Bestudering van het Hettitisch is daarom van cruciaal belang voor de vergelijkende Indo-Europese taalwetenschap. In deze cursus, die een paar vormt met het vak Hettitisch II, wordt de gehele klankleer en grammatica van het Hettitisch behandeld en wordt de student getraind om met behulp van een woordenboek en grammatica zelfstandig Hettitische teksten in transliteratie te kunnen lezen.

Leerdoelen:

- Gedegen kennis van de klankleer en grammatica van het Hettitisch.
- Lees- en vertaalvaardigheid van Hettitische teksten in transliteratie.

Grieks

In de cursussen 'Taalverwerving Grieks' behandelen wij systematisch alle hoofdzaken van de Griekse grammatica (morfologie en syntaxis). In het eerste blok ligt het accent op de morfologie (vormleer) van het Attisch Grieks en richten wij ons speciaal op het *werkwoord*. Enkele verschijnselen uit de historische grammatica (klankleer) zullen behandeld worden voor zover zij schijnbaar onregelmatige vormen verklaren. Daarnaast maken studenten een begin met het leren van een basiswoordenschat en van de onregelmatige werkwoorden ('stamtijden'). Daarnaast beginnen we in deze cursus met de bestudering van de basisfeiten van de Griekse

zinsleer (syntaxis), waarbij we ons in eerste instantie met name richten op zaken die te maken hebben met nominale groepen rondom het werkwoord (congruentie, naamvalsgebruik, woordvolgorde).

De syntaxis van het werkwoord en de morfologie van het nomen komen aan bod in blok 2.

Leerdoelen:

- Taalvaardigheid: verwerving en bestendiging van elementaire kennis op gebied van morfologie, stamtijden, vocabulaire, syntaxis en van een elementaire vertaalvaardigheid.
- Schriftelijke presentatievaardigheden: het formuleren van een korte vertaling gelezen en ongelezen stof, en het beantwoorden van eenvoudige open vragen over grammaticale en syntactische verschijnselen binnen een Griekse tekst, alsmede van eenvoudige vragen over de inhoud van de gelezen stof.

De Indo-Europeanen en hun cultuur

Dit vak beoogt een beeld te schetsen van de materiële en geestelijke cultuur van de Indo-Europeanen in het vierde millennium v. Chr. aan de hand van taalkundige, archeologische en literaire (mythologie, poëzie) gegevens. Hoe leefden onze voorouders, welke planten en dieren kenden ze, wat aten ze en welke kleren hadden ze aan, hoe begroeven ze hun doden, in welke goden geloofden ze? Er wordt nagegaan in hoeverre we op deze vragen antwoord kunnen geven en welke methoden we hiervoor kunnen gebruiken.

Leerdoelen:

- Inzicht in de methodes en resultaten van onderzoek naar de cultuur van de Indo-Europeanen.

Wetenschapsfilosofie

In een reeks van hoorcolleges worden eerste enkele algemene thema's uit de wetenschapsfilosofie besproken, wordt vervolgens ingegaan op de eigen aard van de geesteswetenschappen, en komen uiteindelijk verschillende stromingen binnen de geesteswetenschappen vanuit filosofisch oogpunt aan bod--denk hierbij aan structuralisme, kritische theorie, hermeneutiek en postmodernisme.

Leerdoelen:

- inzicht in de aard van wetenschap in het algemeen en van de geesteswetenschappen in het bijzonder,
- kennis van de belangrijkste stromingen die in de debatten over de geesteswetenschappen een rol spelen of gespeeld hebben.

Indo-Europese morfologie

Dit vak is het tweede deel van een tweeluik, waarin de student een grondige inleiding krijgt in de methoden en resultaten van de vergelijkende Indo-Europese taalwetenschap. In dit deel komt de reconstructie van de Proto-Indo-Europese morfologie aan bod. Aan de hand van een beperkt aantal uitgewerkte voorbeelden wordt getoond, hoe met behulp van bewijsmateriaal uit alle oude Indo-Europese talen de oorspronkelijke vorm van een naamwoordelijk of werkwoordelijk paradigma beredeneerd kan worden. Daarna worden de belangrijkste flexie- en conjugatietypen die we voor het Proto-Indo-Europees aannemen behandeld, alsmede de sporen die ze in de verschillende dochtertalen achtergelaten hebben. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan een aantal verschillen in opvattingen die in de vakwereld over de details van deze reconstructie bestaan. Het college bouwt voort op de in 'IE Fonologie' opgebouwde kennis.

Leerdoelen:

- Gedegen kennis van en inzicht in de methodes van de morfologische reconstructie van het Indo-Europees.
- Gedegen kennis van en inzicht in het morfologisch systeem van het Proto-Indo-Europees, alsmede de manier waarop de morfologische categorieën van het PIE in de belangrijkste dochtertalen worden voortgezet.

Historische grammatica Grieks

Dit college behandelt de historische grammatica van het Grieks, dat wil zeggen: de taall historische verklaring van het Oudgrieks aan de hand van onze kennis over het Proto-Indo-Europees (waaruit ook het Grieks voortkomt) en de vergelijking met andere oude Indo-Europese talen. We behandelen de verschillende fasen die in het Oudgrieks te onderscheiden zijn (de Myceense tijd, het episch Grieks, het Attisch) en de belangrijkste dialectverschillen. In hoofdzaak worden de fonologie en morfologie bestudeerd, en de samenstelling van de woordenschat. Er zal onder andere apart aandacht worden besteed aan de accentuering van het Grieks, en aan de stamtijden van onregelmatige werkwoorden en hun Indo-Europese achtergrond. Er wordt uitgegaan van een goede basiskennis van het klassiek Grieks.

Leerdoelen:

- Algemene kennis van en inzicht in de externe geschiedenis van het Grieks, inclusief de dialecten.
- Gedegen kennis van en inzicht in de historische grammatica van het Grieks.

Hettitisch II

Dit college bouwt voort op de kennis van de cursus Hettitisch I en richt zich op de historische grammatica van het Hettitisch: hoe verhoudt het Hettitisch zich qua fonologie, morfologie en woordenschat tot de andere Indo-Europese talen, en welk licht werpt het Hettitisch op de reconstructie van het Proto-Indo-Europees. Er wordt vooral ook ingegaan op de bijzondere positie van het Hettitisch binnen de Indo-Europese taalgroep. Daarnaast wordt er ingegaan op de verwantschap tussen het Hettitisch en zijn naaste verwanten binnen de Anatolische taalgroep, namelijk het Palaïsch en Spijkerschrift-Luwisch, beide contemporain met Hettitisch, en het jongere Hiëroglfen-Luwisch, Lycisch, Carisch en Lydisch.

Leerdoelen:

- Gedegen kennis en inzicht in de historische grammatica van het Hettitisch.
- Gedegen kennis van de verwantschap tussen het Hettitisch en de andere Indo-Europese talen.
- Algemene kennis van de andere Anatolische talen en de onderlinge verwantschap daarvan met elkaar en het Hettitisch.

Lectuur Homerus

In dit college lezen, vertalen en bespreken we geselecteerde passages uit Homerus. Aan de hand daarvan wordt dieper ingegaan op concrete vraagstukken van de historische grammatica van het Grieks. De nadruk ligt daarbij op de taal en de versleer van het Homerische epos, en wat daaruit over de voorgeschiedenis van het epos geconcludeerd kan worden. De leesvaardigheid wordt met een tentamen getoetst. Daarnaast schrijft de student een werkstuk over een thema dat tijdens het college behandeld is.

Leerdoelen:

- Algemene kennis van en inzicht in de wordingsgeschiedenis van het Homerische epos.
- Algemene kennis van en inzicht in het taaleigen van het Homerische epos.
- Lees- en vertaalvaardigheid in het Homerisch Grieks.
- Gedegen kennis van en inzicht in de historische grammatica van het Grieks.

Vedisch Sanskrit

Kennismaking met de oudste vorm van Sanskrit, namelijk die van de Vedas, een verzameling hymnen en rituele teksten uit de periode tussen ca. 1200 en 800 v. Chr. In deze cursus wordt het gehele grammaticale systeem van de taal behandeld en een overzicht gegeven van verschillende genres van de Vedische literatuur. Aan het einde van de cursus worden al een paar hymnen uit de

Rigveda, de oudste van de Veda's, gelezen, als voorbereiding op de cursus Vedische lectuur die hierop een vervolg is. Ook worden de grondslagen van de Vedische metriek behandeld.

Leerdoelen:

- Gedegen kennis van de klankleer en grammatica van het Vedisch Sanskrit.
- Algemene kennis van de Vedische metriek.

Derde jaar

Structuur en geschiedenis van een IE taal

Naast de verplichte talen die je in de studie Indo-Europees bestudeert, is er nog een flink aantal andere (vooral oude) talen dat een rol speelt bij de reconstructie van de prototaal. Denk bijvoorbeeld aan Keltische talen zoals het Oudiers en het Middel-Welsh, Iraanse talen als het Avestisch of het Oudperzisch, het oudste Slavisch (Oudkerkslavisch), oude talen van Italië (Oskisch, Umbrisch), of natuurlijk Germaanse talen, zoals het Oudijslands, Oudhoogduits, Oudfries of Oudsaksisch. Cursussen in deze talen worden regelmatig aangeboden door de staf van het LUCL. Een college ziet er meestal als volgt uit. We behandelen in vogelvlucht de gehele klank- en vormleer van de taal en schetsen de belangrijkste ontwikkelingen (sommige in detail) die van het Proto-Indo-Europees tot de betreffende taal geleid hebben. Daarbij speelt de kennis opgedaan in 'Taal en Cultuur van de Indo-Europeanen' (1e jaar) en 'Indo-Europese Fonologie' een structurerende rol. Daarnaast lezen en vertalen we een aantal geselecteerde teksten in de brontaal.

Leerdoelen:

- Algemene kennis van en inzicht in de externe geschiedenis van de betreffende taal.
- Lees- en vertaalvaardigheid van teksten in de betreffende taal.
- Algemene kennis van en inzicht in het taaleigen van de betreffende taal.
- Algemene kennis van en inzicht in de historische grammatica van de betreffende taal.

Historische grammatica Sanskrit

Dit college is gewijd aan de taall historische verklaring van het Sanskrit aan de hand van onze kennis over het Proto-Indo-Europees en de vergelijking met andere oude Indo-Europese talen. Er wordt ingegaan op de nauwe verwantschap tussen het Sanskrit en de Iraanse talen, vooral het Oud-Perzisch en het Avestisch. Niet alleen de Sanskrit fonologie en morfologie worden uitvoerig besproken, maar ook de bijzonder lastige morfonologie (sandhi).

Leerdoelen:

- Gedegen kennis in de historische grammatica van het Sanskrit.
- Gedegen kennis van de klankcorrespondenties tussen het Sanskrit en de andere Indo-Europese talen.

Werkgroep voorbereiding eindwerkstuk

Dit college behandelt aan de hand van wetenschappelijke artikelen of boekdelen bepaalde vraagstukken uit de historische taalkunde van de oudste Indo-Europese talen. Het thema verschilt per jaar; voorbeelden van eerdere onderwerpen zijn 'PIE werkwoordsformaties met een *o*-trap in de wortel' en 'De theorie van de "interne derivatie" in het PIE'. Het is nadrukkelijk de bedoeling dat studenten per week een deel van de voorbereiding voor hun rekening nemen. Een mondelinge presentatie maakt deel uit van de beoordeling. Het werkcollege wordt getoetst door een werkstuk dat op één van de behandelde thema's aansluit. Het doel is het verwerven van de vaardigheden die nodig zijn om in het tweede semester het eindwerkstuk te schrijven.

Leerdoelen:

- Toepassing van 'kennis en inzicht op het gebied van de taalwetenschap in den brede' op het gebied van de Vergelijkende Indo-Europese Taalwetenschap.
- Analyse en beoordeling van wetenschappelijke literatuur.
- Schriftelijke en mondelinge presentatievaardigheden.

Lectuur Vedische teksten

Kennismaking met de oudste vorm van Sanskrit, namelijk die van de Vedas, een verzameling hymnen en rituele teksten uit de periode tussen ca. 1200 en 800 v.Chr. In deze cursus wordt het gehele grammaticale systeem van de taal behandeld en een overzicht gegeven van verschillende genres van de Vedische literatuur. Aan het einde van de cursus worden al een paar hymnen uit de Rigveda, de oudste van de Veda's, gelezen, als voorbereiding op de cursus Vedische lectuur die hierop een vervolg is. Ook worden de grondslagen van de Vedische metriek behandeld.

Leerdoelen:

- gedegen kennis van de klankleer en grammatica van het Vedisch Sanskrit
- algemene kennis van de Vedische metriek